

# לקו"ש חלק ט"ו פ' ויצא שיחה א

## פיענוח מראי מקומות

פ' ויצא כח, יד: והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל־משפחת האדמה ובזרעך.

מסכת שבת קיח, סע"א ואילך: אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וגו'. לא כאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארכה וגו', ולא כיצחק שכתוב בו כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט

**וט, ב (במשנה)** "ת"ר שמשון בעיניו מרד שנאמר (שופטים יד, ג) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני לפיכך נקרו פלשתים את עיניו שנאמר (שופטים טז, כא) ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו. . תניא רבי אומר תחילת קלקולו בעזה לפיכך לקה בעזה תחילת קלקולו בעזה דכתיב (שופטים טז, א) וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה וגו' לפיכך לקה בעזה דכתיב (שופטים טז, כא) ויורידו אותו עזתה" עיי"ש בארוכה. ובכ"מ.

**וראה תניא פל"ט (נג, א): שמשכרה נדע מהותה כו'** "והנה שכר מצוה מצוה פי' שמשכרה נדע מהותה ומדרגתה ואין לנו עסק בנסתרות שהם צדיקיי הגדולים שהם בבחי' מרכבה רק הנגלו' לנו שאחריהם כל אדם ימשוך לידע נאמנה מהות ומדרגת עבודת ה' בדחילו ורחימו" עיי"ש.

**(1 פרשתנו כח, יד** "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל־משפחת האדמה ובזרעך".

**(2 שבת קיח, סע"א ואילך** "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וגו'. לא כאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארכה וגו', ולא כיצחק שכתוב בו כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה".

**(3 ישעי' נח, יד** "אז תתענג עליה' והרכבתיך על־[במתני] (במותי) ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דברי".

**(4 ראה סוטה ח, ב** "במדה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשטה את עצמה לעבירה המקום נוולה היא גלתה את עצמה לעבירה המקום גלה עליה בירך התחילה בעבירה תחילה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך

**5) ראה ב"י או"ח ר"ס רמב"ג** גרסינן בפ"ק דשבת (ק"ח). א"ר יוחנן משום ריב"ל כל המענג את השבת וכו' ט"ס יש כאן דהני מימרי ליתנהו בפ"ק דשבת אלא בפ' כל כתבי וכל הני מימרי יליף להו בגמ' מקראי וכו' מהרי"א ז"ל דנותנין לו נחלה בלא מצרים הוא מדה כנגד מדה שכשם שהוא מפזר מעות בלא שיעור לצורך שבת כן יתנו לו נחלה בלא שיעור וכן מה שאמרו ניצול משיעבוד מלכיות לפי שמקבל עליו עול שבת מעבירין ממנו עול מלכיות וכן נותנים לו משאלות לבו כדי שיוכל למלא חפצו מכל עונג שירצה".

**חדא"ג מהרש"א שבת שם** "נותנין לו נחלה כו'. כתב הב"י בטור א"ח סי' רמ"ב שהוא מדה כנגד מדה שכשם שהוא מפזר מעות בלי שיעור לצורך שבת כן יתנו לו נחלה בלי שיעור כו' ע"ש ועי"ל דעונג שבת הוא נוגע לדבר רוחני לנפש יתירה לזכות בה ליום שכולו שבת דאין לה גדר במקום כך שכר עונג ההוא אין לו גדר במקום דאין לו שיעור ויהיה לפי דרשה דהכא לשון ופרצת מלשון פריצת והריסת גדר שלא יהיה לנחלתו גדר ומיצר ולא מלשון חוזק כפי רש"י בחומש לפי פשוטו ונראה מה שנתנה ברכה זו ליעקב ולא לאברהם ויצחק לפי שבזכותם נתנה גם ארץ מיוחדת ונחלה שיש לה מיצר גם לשאר אומות דהיינו ללוט ולבני עשו כדכתיב לבני לוט נתתי את ער ירושה ולבני עשו וגו' אמנם בזכות יעקב שנשתלשלו הזכויות מאבות לבנים נתוסף להם ברכה זו ליתן להם נחלה בלי מצרים וק"ל עיי"ש.

**6) ועיין שו"ע אדה"ז שם: נתפרשו בשבת ע"י הנביאים . . ועונג . . וכל המענג את השבת שכרו מפורש בקבלה אז תתענג על ה' וגו' ובדברי רז"ל שמוחלין כו' וז"ל שם: "שני דברים נתפרשו בשבת על ידי הנביאים והם כבוד וענג שנאמר וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד . . ומכל מקום צריך להזהר בהם מאד שחמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה וכל המענג את השבת שכרו מפורש בקבלה אז תתענג על ה' וגו' ובדברי רז"ל שמוחלין לו על כל עונותיו וניצול מדינה של גיהנם".**

**7) ב"ר פי"א, ז** "רבי יוחנן בשם רבי יוסי בר חלפתא אמר, אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת, ירש את העולם במדה, שנאמר (בראשית יג, יז): קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה וגו'. אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת, שנאמר (בראשית לג, יח): ויחן את פני העיר, נכנס עם דמדומי חמה, וקבע תחומין מבעוד יום, ירש את העולם שלא במדה, שנאמר (בראשית כח, יד): והיה זרעך כעפר הארץ וגו'".

**פס"ר ספכ"ג** [אמר] רבי יוחנן בשם רבי יוסי בי רבי חלפתא אברהם אבינו שאינו כתב בו שמירת שבת לפיכך ירש את הארץ במידה קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה (בראשית י"ג י"ז) אבל יעקב אבינו שכתוב בו שמירת שבת וקבע תחומים לשבת שנאמר ויחן את פני העיר (שם ל"ג י"ח) נכנס בערב עם דמדומי חמה וקבע תחומים לשבת לפיכך יש את הארץ שלא במידה והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה".

**8) בפס"ר שם: הארץ.**

**9) לך יג, יז** "קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה כי לך אתננה".

**10) וישלח לג, יח** "ויבא יעקב שלם עיר שכס אשר בארץ כנען בבאו מפדן ארם ויחן את פני העיר".

**10\*) וסיפא דקרא: ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה (פי' מהרז"ו). ובפס"ר (וכן בב"ר הוצאת טיאדור) הובא הסיום בפנים.**

**11) רש"י לב"ר שם** "אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת. בפירוש אלא וישמור משמרת".

**פי' מהרז"ו שם** "שאיין כתוב בו שמירת שבת. אין הכוונה שלא שמר אברהם את השבת שהרי בהדיא אמר לקמן פר' ס"ד סימן ד' על פסוק וישמור משמרת מצותי חקותי ותורתני. שאברהם שמר עירובי חצירות אבל הכוונה שאין מפורש אצלו דרך פרט על שמירת שבת. כ"א דרך כלל על

כל התורה. אבל ביעקב מפורש על השבת בפרט".

**(12 תולדות כו, ה)** "עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתני מצותי חקותי ותורתיי".

**(13 ב"ר פס"ד, ד)** "עקב אשר שמע אברהם בקלי (בראשית כו, ה), רבי יוחנן ורבי חנינא, תרויהוון אמרי בן ארבעים ושמונה שנה הכיר אברהם את בוראו. ריש לקיש אמר בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, מנין עק"ב שמע אברהם בקול בוראו. (בראשית כו, ה): וישמר משמרתני מצותי חקותי ותורתני, רבי יונתן משם רבי יוחנן אמר אפלו הלכות ערובי חצרות היה אברהם יודע. תורתני, שתי תורות, שקים אפלו מצוה קלה שבעל פה. רבי סימון אמר אפלו שם חדש שעתיד הקדוש ברוך הוא לקרוא לירושלים היה אברהם יודע, דכתיב (בראשית כב, יד): ויקרא שם המקום ה' יראה, וכתיב (יחזקאל מח, לה): ושם העיר מיום ה' שמה, וכתיב (ירמיה ג, יז): ביום ההוא יקראו לירושלים כסא ה'. רבי ברכיה אמר בשם רבי יהודה אין כל יום ויום שאין הקדוש ברוך הוא מחדש הלכה בבית דין של מעלה, מאי טעמיה (איוב לו, ב): שמעו שמוע ברגז קלו והגה מפיו יצא, ואין הגה אלא תורה, כענין שנאמר (יהושע א, ח): והגית בו יומם ולילה". ושי"נ.

**וראה גם פירש"י עה"פ ד"ה וישמר משמרתני:** גזרות להרחקה על האזהרות שבתורה, כגון שניות לעריות ושבות לשבת (יבמות כ"א). ד"ה מצותי: דברים שאלו לא נכתבו ראוין הם להצטוות, כגון גזל ושפיכות דמים. ד"ה חקותי: דברים שיצר הרע ואמות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז, שאין טעם בדבר, אלא גזרת המלך וחקותיו על עבדיו. ד"ה ותורתני: להביא תורה שבעל פה הלכה למשה מסיני.

**(14 וראה לקו"ש ח"ה ע' 69, שי"ל שהמצות שנאמרו בפירוש אצל א' מהאבות מהאבות, קיים מצד ענינו הפרטי, עיי"ש "דער חילוק און אויפטו פון די עבודות (און**

מצות) וועלכע שטייען אין תורה ביי יעדן פון די אבות בפירוש, לגבי דעם וואס קיימו כל התורה י"ל: א) די ענינים וואס שטייען בפירוש, האט יעדערער פון די אבות זיי געטאן מצד זיין ענין. ד. ה. אז די עבודות וואס זיינען מפורש ביי אברהם'ען זיינען זיי פון קו החסד - מדתו של "אברהם אוהבי"; די עבודות וואס שטייען בפירוש ביי יצחק'ען זיינען פון קו הגבורה - מדתו של יצחק (פחד יצחק); און די עבודות המפורשות ביי יעקב'ען זיינען פון קו התפארת - מדתו של יעקב. משא"כ די אנדערע מצות (וועלכע שטייען ניט בפירוש), האבן די אבות מקיים געווען מצד דעם ענין ההתכללות וואס אלע ספירות זיינען כלולות זו מזו".

**(15 ובפרט לפי ידי משה לב"ר פי"א שם ש"אברהם לא קיים עירובי תחומין ולא עשה המצוה רק במדה כו" וז"ל שם:** "אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת כו". פיי דבודאי קיים אברהם מצות שבת שהרי אחז"ל שקיים אברהם אפילו עירובי תבשילין. רק שאברהם לא קיים עירובי תחומין ולא עשה המצוה רק במדה לכך זכו בניו בשבילו ובזכותו את הארץ במדה ויעקב שקיים המצוה בלא מדה זכו בניו לירש הארץ בלא מדה".

**(16 יום אמירת (שיחה) מאמר זה.**

**(17 ס"ע 8 ואילך (נדפס, בקונט' בפ"ע - תשכ"ה) "והנה גם זה יכירו וידעו שהם בחי הנשמות בגופים דוקא כי מאתך היא מנוחתם היינו מנוחתם דשבת שבעשי דוקא מאתך היא מאתך ממש ודווקא במצות שבת, וכידוע שבמצות שבת אין שום הפרש בין גדולי עולם לקטני ההמון ממש, והטעם הוא כי מצות שבת הוא שביתה ממלאכה ובורר אסור בגשמיות וברוחניות, וכמו"כ בנפש עצמה נאסר עבודת מלאכה, ועבודת הנפש היא במוח ולב בעשי ועיקר המצוה היא במנוחת הנפש בעצמותה בבחי יחידה שלמעלה מבחי הגילוי במוח ולב. ולזאת הושווה במצוה זו צדיקים הגדולים שעבודתם בעונג וכוונת המוח והלב בתכלית עם פחותי ההמון אבל מצות שבת היא בבחי שביתה ממלאכה זו כ"א בעצמות**

הנפש [עצמה] בבחי' יחידה ובבחי' יחידה [עצמה] שווין הכל ממש, ולזאת אף שבגילוי המצוה בודאי צדיקים הגדולים מקבלים בעונג וקבלות נפלאות בתפלה ובאכילת שבת, מה שאין כן ההמון אך אין זה כ"א בבחי' הכלים המקבלים, אבל בעצם המצוה בבחי' השביתה דבחי' יחידה הכל שווין ממש".

**(17\*) אין להקשות דה"ז בכל מצות לא תעשה\* -**

ואינו - כי, לדוגמא, ל"ת דלא יהי' לך אלקים אחרים - תוכנה האיסור דע"ז (דשייך לאמונה ודעת כו') וכתוצאה מזה בא האיסור דעשיית ע"ז, השתחווה וכו' והשבת ע"ז כו',

**משא"כ השביתה ומנוחה דשבת - זהו תוכן הציווי ("ומנוחה שלימה" שביתה - מ"כל מלאכה") וכמש"נ (יתרו כ, י-יא "ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך וזבנך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך: כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ אתהים ואת כל אשר בהם וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו"): לא תעשה כל מלאכה גו' כי גו' וינח ביום השביעי.**

**(\* להעיר משייכות איסור תחומין לכל מצות ל"ת - מד"ה להבין שרשי הדברים כו' השמים כסאי סוס"ג (אוה"ת בראשית (כרך ג') ע' 948) "והענין דמבואר בלק"ת מהאריז"ל פ' בשלח בטעם תחום שבת אלפים אמה שהם המקום פנוי שבין הסט"א ובין נהי"מ דעשי', היינו כי בשבת נהי"מ דעשי' נפרדים מן הקליפות ועולים למעלה בחג"ת משא"כ בחול רגליה יורדות שנהי"מ דעשי' מתקרב למקום הקליפות כו' וכאשר עולים נהי"מ בשבת ומתרחקת מהקליפה נשאר חלל ומק"פ ביניהם ובין הקליפה אלפיים אמה כו' והעושה מלאכה בשבת גורם הכנסת הקליפה למקום החלל ונדבקים בקדושה כמו בחול וזהו ענין מחללי כו' . ומזה יובן ג"כ דרך כלל על כל פגם וחסרון שנעשה עיי' כל ל"ת כמו לאו**

דכלאים לא תלבש שעטנז כו' וכיוצא שעיי"ז גורם ירידת שפע הקדושה להיות משכנה בבחי' החלל והפגם דסט"א וכמ"ש ולא תחללו כו' וכמ"ש זה הענין במ"א, והוא ע"ד ענין הנ"ל בירידת בחי' הרגל למטה כו"י עיי"ש.

**(18) ראה ד"ה אתה אחד שם: ובורר אסור בגשמיות וברוחניות כו'.**

**(19) עיין שם ריש ע' 9.**

**(20) שו"ע אדה"ז סש"ו סכ"א "מותר להרהר בעסקיו אפילו היאך לעשות מלאכות גמורות אחר השבת שלא אסרו אלא דבור לבד שנאמר ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר ומכל מקום אם יש לו מתוך ההרהור טרדת הלב או נדנוד דאגה אסור ומשום ענג שבת מצוה שלא להרהר כלל בעסקיו אלא יהא בעינו כאלו כל מלאכתו עשויה וזהו שכתוב ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ואין אדם יכול לעשות כל מלאכתו בשבוע אחד אלא יראה אדם בכל שבת כאלו כל מלאכתו עשויה ואין לך ענג גדול מזה".**

**וראה בב"י שם שהביא המקור מאגה"ת לר' יונה ובאגה"ת שם: וכן אנו אומרים בתפלה מנוחת שלום השקט ובטח מנוחה שלימה שאתה רוצה בה וז"ל שם: "ומ"ש ומ"מ משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב בהם כ"כ ה"ר יונה באגרת התשובה אסור לאדם שיהא לבו טרוד בעסקיו בשבת אע"פ שאמרו חכמים הרהור מותר אם יש לו מתוך ההרהור טרדת לב או נדנוד דאגה אסור שנאמר ועשית כל מלאכתך ואמרו במכילתא שתהא כל מלאכתך בעיניך כאילו היא עשויה שלא תהרהר עליה וכן אנו אומרים בתפלה מנוחת שלום השקט ובטח מנוחה שלימה שאתה רוצה בה ובברכת המזון אנו אומרים שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתנו עכ"ל" - **שבזה קאי אדמו"ר האמצעי במאמרו.****

**(21) שו"ע שם מהטור (מסמ"ק סר"פ (רפ"א "להתענג בשבת דכתיב וקראת לשבת עונג וכן רמז' משה רבינו בתורה**

דכתיב ועשית כל מלאכתך ואיך יוכל אדם לעשות כל מלאכתו בשבוע אחד אלא יראה לאדם בכל שבת שיהיו כל מלאכותיו עשויות, ואין לך עונג גדול מזה, ובכלל זה כתיב וכבדתו מעשות דרכיך, ועל זה אסרו (דף ק"י ובכל מערבין דף ל"ח) ללכת בתוך שדהו לידע מה היא צריכה, וכן אל ידלג ואל ירוץ בשביל חפציו להרויח, אבל לדבר מצוה מותר ונראה לי כי בחורים המתענגים בריצתם, ובקפיצתם, מותר שאינם רוצים להרויח, וכן לראות כל דבר שמתענגים בו לראותו, ואל יאמר אדם לחבירו היה נכון לעמוד עמי לערב או למחר אבל אומר לו הנראה שתעמוד עמי לערב, ואל ירבה שיחה בטלה, והכל לדבר מצוה מותר"י)).

**22) ראה באריכות איך דהעונג דשבת בא מצד השביתה ומנוחה דשבת: סידור קעד, א ואילך** "וקודם שיתבאר ב' מדריגות הללו, יש להקדים תחלה שרש ענין השבת בכלל, במ"ש הטעם ליום השבת כי ששת ימים עשה כו' וביום השביעי שבת וינפש, פירוש וינפש היינו עדי"מ אדם שעושה מלאכה שמתפשטין כחות נפשו באותה המלאכה, וכששובת מן המלאכה נקרא ניחא דרוחא כידוע, וזהו וינפש, שבא אל עצמותו, וזהו משל להבין בכלל ענין עליות העולמות בשבת כידוע, דהיינו כששובת ונח המאציל מן התפשטות שפע בין באצילות בין בב"י"ע, עי"ז ממילא בחינת עליי לכל העולמות אל העצמות, וכמ"ש במ"א, וד"ל. והנה, עיקר העליי הזאת אל העצמות הוא דוקא בגמר המלאכה, וגם עוד בתנאי שיוכשר בעיניו המלאכה הזאת אשר עשה, שאז מקבל עונג גדול, וכנראה בחוש שכאשר האדם עושה איזה כלי מפואר כמו כלי כסף בהידור גדול, הנה כשיגמור מלאכתה בהידור ויופי כפי אוות נפשו ורצונו להתפאר בה, מקבל עונג נפלא מיופי הכלי, וגם כאשר נעשית בתכלית ההידור דוקא כפי רצונו להתענג בציור ויופי אז מקבל עונג" עי"ש בארוכה.

**קצט, ג ואילך** "ביומא דשבתא, בסעודתא תניינא כתיב אז תתגענג על הוי", דפי אתגלי עתיקא קדישא, וכולהו בחדותא ושליומו, וחדותא דעתיקא עבדין: פי", הגם שבלילא דשבתא ג"כ יש הארת בחי' הכתר

הנקרא עתיקא כנ"ל, אבל אין זה רק בחינת עונג העליון של המאציל הפרטי שנמשך להיות מקור לאבי"ע כנ"ל, משא"כ ביומא דשבתא, הרי נגלה בחינת עצמות התענוג הפשוט שהכריח לרצון ותענוג זה הפרטי, כנ"ל במשל באריכות, שהוא פי' והנה טוב מאד, מפני שעולה בחי' העונג שבסוף מעשה בעצם התענוג הפשוט, ונכלל בו ממש, ונעשה גם הוא בבחי' א"ס, הנקרא שעשועי המלך בעצמותו כו', כי אחר שהתבונן בכל אשר עשה והנה טוב מאד, אז נאמר וישבות ביום השביעי, ביום דוקא הוא ששבת ונח ובא אל עצמותו כו' וכנ"ל, וד"ל. וזהו שאמר ביומא דשבתא כתיב אז תתענג על הוי", למעלה גם מבחינת קוצו של יו"ד, שהוא בחינת כתר דאצי", כנ"ל באריכות, שאינו רק עונג פרטי, אבל ביומא דשבת עולה זה העונג ונכלל בעצמות התענוג הפשוט שהוא על הוי", למעלה גם מקוצו של יו"ד דכתר הנקרא עתיקא סתם. משא"כ במעלי שבתא אין מאיר במלכות רק מהארת הכתר, הנק' קוצו של יו"ד, וע"כ אז זמן עליות הנשמות בג"ע כו"י עי"ש בארוכה.

**המשך תרס"ו ע' תקמג ואילך** "דהנה ידוע דכללות ענין השבת הוא ענין השביתה והמנוחה, וכמ"ש כי בו שבת כו', וענין השביתה הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, וידוע גם כן דבשבת אז המשכת העונג וכמ"ש וקראת לשבת עונג. והענין הוא, שע"י השביתה וההעלאה נמשך עי"ז בחי' התענוג כו'. ויובן זה עדי"מ בגשמיות, כשאדם עושה איזה מלאכה, הרי בעת העשי' מושפלים כל הכחות שלו בהעשיה שעושה. . ורק לאחר שנגמרה מלאכתו, וה"ה שובת ונח ממלאכתו, והיינו שהכחות חוזרים ועולים למקורם, ה"ה מתענג מהעשי' שעשה ופעל, ודוקא כאשר נעשית הדבר בטוב. . וזהו מה שהתענוג הוא דוקא כאשר רואה טוב הדבר, כנ"ל, שזהו גם כן מהפרטים שנעשו בטוב ע"פ חיוב חכמתו כו', וממילא מובן שהעונג הוא גם כן עונג פרטי עדיין. אמנם אח"כ עולה התענוג בבחי' כח התענוג העצמי, וכאשר רואין בחוש, דלאחר שמתענג מהדבר כנ"ל, אז עולה התענוג עוד בדרך העלאה, ומתענג

אח"כ בבחי' תענוג העצמי בעצם נפשו, לא רק מטוב ויופי הדבר, כ"א מעצם הענין בכללות כו"ו עיי"ש בארוכה. ועוד.

(23) ס"ע 8 ואילך.

(24) וראה ד"ה אתה אחד שם (לפנ"ז) בפי' "מנוחה שלימה שאתה רוצה בה" - "בחי' שלימותא דכולא שאתה מעצמותו רוצה בה כו"ו וז"ל שם: "מנוחה שלימה שאתה רוצה בה. הנה זה מדבר בבחי' ומדריגה היותר נעלה מכל ד' מדריגות הנ"ל ולזאת נק' מנוחה שלימה היינו בחי' שלימותא דכולא שאתה מעצמותו רוצה בה בפנימיות רצונו העצמי, וזהו שאתה כי תיבת שאתה הוא חיבור מב' הפכים יחד, כי אתה הוא בחי' החסד איך שהוא נקרא בשם חסד כבר בבחי' קו והשי"ן הוא בחי' היחוד והתכללות הג' קוין כאחד כציור השי"ן שהוא חיבור ג' קוין. והיינו יחוד וביטול הג' קוין איך שהם מיוחדים בתכלית עצמיות הא"ס, אך מחמת שבתבת שאתה נאמרו כאחד בחי' אתה הוא בחי' גילוי החסד בבחי' קוין והשי"ן הוא בחי' יחוד הקוין בהתכללותם שהם ב' הפכים ונאמרו כאחד מוכרח לומר שיש בחי' ומדריגה אשר לגבי שם בחי' יחוד הקוין וגילוי הקוין בהשוואה א' ממש והיינו בחי' שלימותא דכולא ממש כו"ו.

ובסידור (ר, רע"ב) פי' שאתה בעצמות התענוג הפשוט כו' "וזהו שאומרים ומי כעמד ישראל גוי אחד כו' יעקב ובניו ינחו בו, בו דוקא כו', ומנוחה זו נק' מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, שאתה בעצמות התענוג הפשוט כו', וד"ל. ומזה הטעם אמר עוד ומההוא שלימו מתברכן כל שיתא יומין, פי', כי אם לא הי' עצמות התענוג הפשוט מתלבש בז"א דאצי, ולא הי' נקרא שלימא במוחין דכחב"ד, אזי לא היה בכח המדות דאצי להתפשט בבי"ע בו' יומין דחול שאחר השבת" עיי"ש בארוכה.

(25) בפע"ח, בסי' האריז"ל וכו': דיכוון למס"נ על ק"ה באמרו יקדישו את שמך.

(26) ד"ה אתה אחד שם ע' 9 "והנה להבין ענין בחי' יחידה מה היא, הוא בחי' עצם נקודת יהדות שנמצא בכל נפש מישראל אף בפחותים וקלים. ולזאת נמצא בחי' מס"נ על קידוש השם אף בקל שבקלים והוא מצד בחי' יחידה והוא למעלה אף מבחי' מזלא הנזכר בגמרא על דניאל וחביריו דאג דאינהו לא חזו מזלייהו חזי אשר מבחי' מזלא הנ"ל נופל עכ"פ לפעמים הרהורי תשובה במוח ולב בלתי הכנה מוכנת במוחו ולבבו והוא מבחי' מזלי' הנ"ל היינו בחי' מקיפי הנפש אבל בחי' יחידה אינה שייך כלל לשום בחי' התפעלות מוח ולב, ואף להיות מעורר כו' והוא בחי' עצם יהדותו ולזאת אינו נוגע לבחי' יחידה שום פנימיות הנפש להיותו אינו שייך כלל לבחי' גילוי הנפש" עיי"ש בארוכה.

תו"ח לך צה, סע"ג ואילך "וביאור ענין ב' מקיפי הללו ידוע במ"ש (תהלים לט, ז) אך בצלם יתהלך איש שהן למ"ד ומ"ס דצלם והוא מקיף דחיה ומקיף דיחידה וההפרש ביניהם הוא שמקיף דחיה הוא המקיף לנר"נ שבגוף לפעול בהן שינוי או התעוררות כמו הרצון שבהעלם שלמעלה מן הטעם ובא לגילוי לעורר את השכל והלב ומוד"מ כו' וכהתעוררות תשובה פתאום בלב נשבר כו' וכמ"ש (ישעי' לב, טו) עד יערה עלינו רוח ממרום שזהו רוח המקיף וכן בענין האהב' שיתעורר לאהבה בלתי שום הכנה לפי שבאה מן ההעלם דמקיף וכן ביראה ופחד שיתעורר פתאום לירא ולפחד מאלקי בלתי הכנה כלל משום דהמקיף הזה מאיר בנר"נ במוח ולב גם במעשה וראי' מדניאל וחביריו שאעפ"י שחבריו לא ראו כלום מזלייהו חזי (מגלה ג, א) ונפלה עליהם חרדה גדולה הרי פעל חרדה מורגשת בגוף מן ההעלם דמזלייהו חזי כו' וד"ל (וכענין לב יודע מרת נפשו (משלי יד, י) שהיא בהעלם ומרגיש בלב פתאום כו' וכה"ג) עיי"ש בארוכה.

אמ"ב שער הציצית פ"ד "ושרש ביאור הדברים ידוע דאין ואני הנ"ל הרי הן כמו בחי' ב' מקיפים דחי' יחידה שבאדם כידוע דנר"נ הן אורו' בכלים מוחא לבא וכבדא נשמי' במוח ורוח בלב ונפש בדם כו' וחי

יחידה הן בלתי מוגבלים בכלים והוא הרצון והתענוג וכלול מבי מדריגותי חיי ויחידה ומקיף דחי הוא הבא בגלוי מן ההעלם ומקיף דיחידה בלתי בא בגלוי מן ההעלם. . והנה יש בזה ב' מדריגות א' מקיף דחי דגם שבלתי מוגבל בכלן אבל בא מן ההעלם לגלוי והוא הרצון ועונג הבאי במורגש מהעלמי בעצמות הנפש כנראה בחוש גם בהתפעלות הרצון מן ההעלם ממש גם מה שאינו רואה בעיניו כלל כמו חבירי דניאל דמזליהו חזו ופעל חרדה ממש בגופם וכן מהרהור תשובה פתאום שמזליה חזי ומתעורר מבי"ק המכריז כו' ופועל החרטה והמרירו בגוף" עיי"ש.

הכללי ונקי כתר עליון שהוא בחיי ממוצע ונקי בחי תחתונה שבעצמות כני"ל והוא שרש וראש לנאצלים כו' והיינו כמו ב' מדריגות דחיה יחידה הנ"ל דמה שכי"ע מקיף כללי לאבי"ע זהו כמו בחיי מקיף דחי באדם ששורה בראש וסוף בהשוואה א' כו' ולגבי עצמות אא"ס הוא רק בחיי האחרונה שעצמות המאציל מתנשא ומרומם לבדו כו' ונקי סדכ"ס דלמת"ב כלל אפי" מחשבה הקדומה שסוקר הכל כא' שהוא סובב הכללי דרצון ותענוג אין לו בו תפיסא כלל וכמ"ש עושה פלא וכו' וכמו בחיי מקיף דיחידה כו' וד"ל" עיי"ש.

**פי"ח** "ביאור הדבר ידוע שזהו בחיי אור הרצון והתענוג שבנפש האדם למטה שאין להם בחיי כלים כלל שישכנו בהם ואע"פ שאור הרצון משכנו בכל אברי הגוף כי גם אברי האדם נשמעים לרצונו אבל אינו שורה בהם בבחי או"כ כלל כי א"א לומר שמהות המחשבה ורצון מלוּבש ברגל להניעו כשרוצה כי אין ערך חיות הרגל להיות כחומר לצורה אור הרצון הרוחני כלל וגם גידי המוח שהרצון מלוּבש שם אינו בגדר כלי אליו כמו הרגל ומ"מ ע"פ הרצון שבמוח יתנהג כל תנועה שבאברים וכן התנהגות המדות שבלב יהיה ע"פ הרצון וכן גם במדות שבשכל לחו"ג כידוע ומבואר במ"א וא"כ שורה הרצון בהשוואה א' בכל כחות הגוף מן השכל עד תנועת חצוניות שברגל בשוה וזהו הנקי מקיף כללי שסובל ומלוּבש בתוך הכל בשוה ומושלל מהם בבחי מקיף על הכל וכמ"כ אור התענוג שמתלבש בשכל ובמדות ובמעשה בכל א' בפ"ע כמו בראי ודבור וריח וכו' ולא בבחי או"כ כלל וכלל ואמנם זהו בחיי מקיף דחי שהוא עכ"פ שורה בהשוואה א' כו' (וכמו החרדה שנפל על אנשים שהיו עם דניאל דמזליהו חזי ועשה רושם בגופם במוחם ולבם וכן התעוררות תשובה מצד מזלי שהוא אור המקיף דחי וכה"ג) אבל מקיף דיחידה הוא למעלה גם מהיות בחיי מקיף בהשראה בגוף כידוע והוא בחיי מ"ס דצלם שדבוק למעלי ואינו בא ולמטה בגוף כלל וכמ"ש במ"א באריכות וזהו את השמיי ואת הארץ אני מלא בשוה שזהו בחיי סובב

**פכ"א** "וזהו הנקי מקיף דחי שמאיר בדרך פרט בכל אבר בפ"ע ומ"מ הרי הוא בא בהשוואה א' בכולם כי אין הפרש במהות הרצון ומחשבה שבמדות שבשכל להטוי לזכות וכה"ג היותר רוחני לרצון שמניע תנועת הילוך הרגל וכה"ג וד"ל. . וע"כ נקי אור מקיף המאיר בבחי אור ושפע עכ"פ רק שבאה דרך העלם והתלבשות מפני שמאיר בכולם בהשוואה א' כו' וע"כ נקי בשם סובב להיותו מקיף וסובב כל בחיי הגלוי דאו"פ מראש לסוף וד"ל וזהו שארז"ל הוא מקומו ש"ע דעולם היינו גלוי אור אלקי בכל עולם בבחי או"כ כני"ל ומקומו ש"ע הוא בחיי סובב שבו והוא מה שסובל את כל כו' והוא בתוך כל כו' ומ"מ אין העולם מקומו שהוא בבחי מקיף נבדל וזהו ברוך המקום כו' וע"כ אנו אומרים הקדוש בשמים וארץ ונקי קדוש וברוך כידוע וכן בשמים ממעל ועל הארץ כו' ומתחת זרועות כו' וד"ל אך הנה מדרגה הב' הוא הנקי מקיף דיחידה ולמעלה נקי שמי השמים והוא בחיי טהירו עלאה שלמעלה מהיות בחיי מקיף כללי לאבי"ע בשוה וזהו כמו בחיי יחידה שבאדם שא"א לומר בה גם בחיי התלבשות בהעלי כרצון ומחשבה הנ"ל אלא היא בבחי מקיף דמקיף שאינו מאיר בכלי הגוף כלל ושורה במקומו של אדם בד"א שלו ע"ג ראשו מלמעלה כמ"ש אך בצלם יתהלך איש והוא בחיי מ' דצלם כידוע ולמעלה היינו אור עצמות א"ס שמרומם לבדו ומתנשא מימות עולם גם מהיו מקור כללי וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' והיינו מבחי קדושי העצמוי שבאא"ס למעלה מעלה עד אין שעור וכו'

שזהו בחי' ההתנשאו' שמצד העצמות שנבדל הרבה בערך מהתנשאות שנק' מקיף כללי כו"י עיי"ש.

**סד"ה תקעו עת"ר** "ובנפש היינו בחי' מקיף דיחידה, שהוא בבחי' מקיף הרחוק, שאינו מאיר גם בהעלם כו'. דבחי' מקיף דחי' מאיר בהעלם עכ"פ, וכמו אע"ג דאינהו לא חזי, בבחי' גילוי ממש בנפשם כו', מ"מ מזליהו חזי, בבחי' מקיף דנפשם כו', דמשו"ז נפל עליהם חרדה גדולה במורגש בנפשם, שבא אליהם מבחי' המקיף כו' . . וכ"ז הוא בבחי' מקיף דחי', שיש לו אחיזה עכ"פ בכחות הגלויים, ולכן מה שמזליהו חזי, ה"ז פועל בהכחות, כמו בהתעוררות תשובה ובכח האמונה וכדומה כנ"ל, ובא במורגש בהם כו'. אבל מקיף דיחידה הוא שאינו מאיר גם בהעלם כו', ולזאת, הגם דבחי' יחידה שבנפש היא מיוחדת תמיד בבחי' יחוד ודביקות אמיתי בעצמות א"ס ב"ה, וכמא' חבוקה ודבוקה בך, ושעש"ז נקי יחידה, ע"ש שמייוחדת ומקבלת מבחי' יחיד כו', ומ"מ, אין מזה שום גילוי והרגש בהכחות הגלויים כו"י עיי"ש בארוכה. ד"ה **וזאת התרומה שם** [אינו נעתק מפני האריכות].

**לקו"ת תצא לו**, ד "ועיקר ענין הצלם הוא להיות ממוצע בין אלהות לנשמה כי הנשמה הוא בחי' נברא יש מאין ע"י התלבשות האור במלי' דעשי' בכלים. וכ"ז הוא עדיין אלקות כו' ולהיות התהוות הנשמה שהיא נברא הוא ע"י הצלם אלקים ומתחלק לבי' בחי' צ' דצלם היינו בחי' אלקות שבתוך הנשמה (וע' בע"ח שמ"א פ"ג) ולמ"ד בחי' מקיף וזהו בחי' מזלא הנז' בדרז"ל מזליה חזי. שמשם נמשך בחי' צ' להתלבש בנשמה וכנודע ממאמר הבעש"ט נ"ע בענין הבי"ק שמכרזת שובו בניס דקשה מי הוא השומע כו'. וא"כ מהו הפעולה מהכרוז. אלא היינו דמזליה חזי הכרוז ומזה נמשך ג"כ הרגשה בנשמה שבגוף שנמשך לה מלמעלה מבחי' מזליה וע"כ נק' מזל שממשיך ההזלה וההשפעה (ועמ"ש בד"ה האזינו השמים בפירוש ונוזלים מן לבנון כו') והמזל הוא בחי' אלקות שאינו מתלבש בנפש כלל שהוא למעלה ממדרגת מלאך וכמ"ש הרח"ו בשער הקדושה והנבואה שהמדרגה הגדולה שבכולם הוא גילוי הנשמה שלו עצמו שהוא למעלה ממדרגת גילוי אליהו והיינו בחי' הנשמה שלמעלה מן הגוף למ"ד דצלם. ונקי' בחי' יפת תואר שהוא מז"א עצמו"י עיי"ש.

**27) לקו"ת במדבר טז, א ואילך** "אך הבחי' הב' הוא בחי' סוכ"ע דהיינו שסובב ומקיף כלהו עלמין בהשואה א' השוה ומשוה כו'. והמשכה זו היא בבחי' מקיף והעלם בלבד ואינה באה לידי גילוי פנימי במוח ולב האדם דלית מחשבה תפיסא ביה כלל כי המשכה זו היא מעצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין ואני ה' לא שניתי ואין ערוך לך וכטיפה מים אוקיינוס כו'. ואין כח בשום נברא שהוא מחודש מאין ליש להכיל גילוי אור זה שלא יתבטל במציאות ממש. רק מ"מ ארז"ל דאע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי גבי דניאל והאנשים אשר היו עמו כדכתיב וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו אבל חרדה גדולה נפלה עליהם. ואמרו בגמרא מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעית משום דמזליהו חזו. פי' מזליהו מלשון יזל מים מדליו שהוא לשון המשכה ומזל הוא המפעיל וממשיך המשכה ההיא. והיינו הנשמה שלמעלה שאינה מלובשת

**וראה תו"א נה, רע"ב** "וענין ב' בחי' מקיפים הענין הוא כי הנה המקיף הוא ג"כ מחי' ונקי' אור מקיף וזהו בחי' מקיף הקרוב וכמו אבל חרדה גדולה נפלה עליהם משום דמזליהו חזי. הרי הגיע להם התפעלות בפנימיותם מחמת האור מקיף שהוא בחינת מזליהו כו' ויש עוד בחינת מקיף המובדל לגמרי מגדר העולמות ואינו מאיר בהם כלל לגודל אורו. וזהו שהמשכת סוכ"ע כעת ע"י המצות הוא בחי' מקיף הקרוב הנ"ל משא"כ מקיף המובדל כו' אינו מאיר כעת כ"א לע"ל שיקויים ונגולו כספר השמים שמקיף הקרוב יומשך להיות בגלוי ממש ע"ד אור פנימי ואז יומשך מקיף הגדול ההוא המובדל וכו' להיות מאיר ומחיה ג"כ ועי"ז יהי' תחי"ה ועמ"ש ע"פ יתקע בשופר גדול כו' שבי' בחי' מקיפים אלו הוא כי רצון העליון זהו בחי' כתר וסוכ"ע והוא מקיף הקרוב ויש עוד בחי' הנקי' רעוא דכל רעוין שלמעלה מעלה מבחי' רצון כו"י.



וחיות כמו המזון אך הוא מקיף עליו ממש. בתים הם ג"כ מקיפים על האדם רק לא כמו הלבושים שהם עליו ממש. משא"כ הבתים הן מרוחקים מן האדם בתכלית" עיי"ש בארוכה [אינו נעתק כולו מפני האריכות] **(בשינוים - בסה"מ הנחות הר"פ ע' עט ואילך). סידור שער התפלה יט, ד ואילך. ובכ"מ.**

**30) ראה מקומות שבהערה הקודמת. ד"ה אתה אחד שם.**

**31) שם** "והנה מקום להשראתה לא נמצא בכלי הגוף כ"א בד' אמות של אדם שבודאי רחוק ערכה מאד מערך הנפש וכלי הגוף דמוח ולב המוכנים לקבל צורת השכל ושם לא תשכון הארת בחי' יחידה, גם בבחי' מקיפים של הראש עד מקום כלות הגבהת הידים בנשיאת כפים דכהן. ואף לא בבחי' הלבושים דאף שהן לבוש גשמי לגבי ערך כלי המוח והלב, גם בהם לא ישכון הארת בחי' יחידה כ"א מקיפי הנפש שורה על בחי' הלבושים אבל לא בחי' יחידה, ואף גם בית שהוא מקיף עוד יותר חיצוני ישכון בו מקיפים היותר עליונים מעל גבי הלבושים אבל לא בחי' יחידה עצמה כ"א דייקא בד' אמות הרחוקים בתכלית בריחוק אשר אין ריחוק יותר ממנו שם דוקא ישכון הארת בחי' יחידה, וכידוע שכל איש הישראלי העובר בארץ העמים מתברר עיי"ז, והיינו עיי' בחי' יחידה שלו בד' אמות".

**אמ"ב שער הק"ש פמ"ב** "וכמו הנה ה' יוצא ממקומו כו' (וכמ"ש במ"א דמקומו של אדם הוא ד"א שעד ד"א מכל צד שורה ומתפשט בחי' מקיף דיחידה שבו שנק' מ"ם דצלם כו' לכך אסור להוצי' מד"א בשבת כמ"ש שבו איש תחתיו וכן כשלא עירב בחצר וקרפף כו' והיינו ענין ד"א של הלכה ששרשו בבחי' מקיף דיחידה שהוא מקיף למקיף דחכמי כו' וז"ש אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' שהוא ביכל ד"א של הלכה ואז ממילא נמשך כל המקיפי דנר"י לחזות כו' כמ"ש במ"א וכמשי"ת בסמוך לפי שאין עצמות אא"ס שורה אלא בחכמה לפי ששעוועי העצמי שלו בקביעות תמידי אינו אלא בחכמי שבתורה דוקא לפי שהחכי

בגוף כי לא כל הנשמה מלובשת רק הארה והתפשטות ממנה וכל עצמיות הנשמה חופפת עליו מלמעלה והוא נקרא בשם מזל שממנה ניזל השפעה להתפשטות הנשמה המלובשת בגוף ובבחי' מזלייהו דחזו נפלה עליהם חרדה גדולה" עיי"ש בארוכה. תצא שם. האזינו עא, ד "אבל כל הנשמה ומקורה נשארה למעלה ונק' מזל ובה אמרו אדם אית ליה מצזלא והכל תלוי במזלא. ומה שאמרו אין מזל לישראל היינו ענין מזלות השרים וכוכבים אשר חלק לכל העמים עובדי כוכבים אבל יש בחי' מזל מקור הנשמה ושרשה ונקרא מזל מלשון נוזל אלא שנוזל הוא לשון נפעל ומזל הוא לשון פועל (ועיין בפרדס בעה"כ ערך מזל) שהוא המקור להיות נוזל ממנו ההשפעה ורוח חיים להחיות רוח שפלים גם שפע אלקי והרהורי תשובה שבאים לאדם הם באים מכח בחי' המזל כי אע"ג דאיהו לא חזי מזלי חזי שרואה ושומע הכרוזין של מעלה בת קול יוצאת ומכרזת כו"י עיי"ש בארוכה. **מקומות שבהערה הקודמת. ועוד.**

**28) מגילה ג, א** "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא. . וכי מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעיתו, אף על גב דאינהו לא חזו מזלייהו חזו".

**סנהדרין צד, רע"א** "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה. . וכי מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעות אע"ג דאינהו לא חזו מידי מזלייהו חזי".

**29) ראה בארוכה ד"ה מזמור שיר - לקו"ת ברכה צח, ד ואילך** "הנה יש ג' בחי' מזון ולבושים ובתים. מזון הוא חיות פנימי לגוף האדם שנעשה פנימית וחיות לו עיי הכרס והקיבה שהם מבשלים את המזון והמובחר עולה למוח ונעשה פנימית וחיות למוחין ואברים שמחזק את כל אבריו. ולבושין הם מקיפים על האדם שמקיפו ומלבישו ומציל אותו מקור וחוס לבד ואין נעשה פנימית

הוא חלק עצמי והיותר פנימית שבעצמותו עד שכל עצמותו נמשך ושורה שם בתמידות . וזהו הבוחר בתורה כו' דאורייתא קדישא כו' פי' קדוש ומובדל מכל המדריגה להיות שנבחר אור תורה בבחי' פנימית ועצמות דא"ס ביותר ולכך נא' בה ואהי' אצלו כו' שעשועי וכל שעשועי המלך זולתה אינו רק לפרקים ובהעברה בעלמי' כו' כנ"ל במשל וד"ל והיינו ג"כ ענין הבוחר בעמו ישראל דישראל קדישין כו' שהן בפנימית ועצמות ממש כי נקי' בנים וכבן שנולד בצלמו כו' והיינו בפנימית ועצמות הנפש שלמעלה גם מבחי' מקור כל רצון ועונג ושעשועים וראיה משעשועי האב בבנו שגדולה מכל שעשועי' פרטים בכל גנוי אוצרו' כלי חמדתו שמשתעשע בפרקים לפי שהוא בחי' שעשועים עצמי' לכך הוא תמידי בלי הפסק לפי שכ"ד תענוג שהוא עצמי ין לו הפסק משא"כ בתענוג שאינו עצמי הרי אמרו דתענוג תמידי אינו תענוג" עיי"ש

ומטה וד' רוחות כו' והגבלה זו דגג וקרקע וד' רוחות הוא ממש כהגבלת העיגול למה שבתוכו כו' כחומה המקפת לתושבי העיר שלא יתפשט יותר לכל צד ולא למעלה ביותר ולא למטה כו' וכדוגמא שאל יצא איש ממקומו כו' וכך מובן מה שהתורה נקי' היכל ובית הוא בחי' מקיף דמקיף כו' שלמעלה ממקיף דלבוש והוא הנקרא ד"א של הלכה כהיכל קדשי קדשים כנ"ל שע"ז נאמר כתפארת אדם לשבת בית שנקי' מקומו של עצמות המאציל כו' שאין בו ציור והתחלקות בבחי' לבוש אדם כו' אלא הוא מגביל מעלה ומטה וד' רוחות לכל מה שבו שהוא בחי' אדם העליון דאצילות כמו הקב"ה יושב ושונה כו' ומקום ישיבתו בקביעות לימודו שהוא עיקר דירתו כנ"ל הוא היכלא עלאה שהן ד"א של הלכה שהיכל זה נקי' מקיף דיחידה למטה באדם התחתון (וזהו שארז"ל שאין העולם מקומו העצמי אבל ד"א של הלכה הוא מקומו העצמי כו') עיי"ש\*. **שער הציצית פכ"א** [נעתק לעיל הערה 26].

**מג** - אבל מ"ש שבתו בבית ה' כו' הוא מקיף עליון יותר והוא כמו מקיף דהיכל ובית למטה דכתיב כתפארת אדם לשבת בית דמשמע שהבית תפארת לאדם יותר מתפארת עצמו שהכבוד וההוד של אדם כשיושב בהיכלו וביתו כמו שב והכבד בביתך כו' לפי שהוא מקומו של אדם דהיינו בחי' מקיף דצלם נפשו שלמעלה מציוור אברי גופו וכמו היכל הבית שמקיף לאדם מכל צד בלי ציור והתחלקות רק מעלה ומטה דגג וקרקע הרי הגג למעלה מראשו והקרקע למטה מרגלו וד' רוחות הבית המה עומדים מרחוק אליו לסבבו כו' וזהו כבודו לישיב בהיכלו זה שמקיפו מלמעלה ומטה ולד' רוחות בכלל כו' והוא משירי אור מקיף דלא נעשה מקיף בלבושים נעשה מקיף דהיכל דהיינו בחי' מקיף דיחידה שא"א לבא להיות בבחי' מקיף דלבוש מזה נעשה מקיף דהיכל שזהו מ"ס דצלם דלי' דצלם הוא מקיף דחיה דחב"ד ששייך לראש וגוף ונקי' מזלי' שמאיר לפרקים בגלוי ברצון ושכל ומדות כו' אבל מקיף דמקיף זה שנקי' מקיף דיחידה אינו מאיר לעולם בגלוי רק מתפשט ושורה רק עד ד"א כו' שנקי' מקומו של אדם ומוגבל בהיכל ובית שהן ו"ק מעלה

**תו"ח בשלח רנה, א** "וראי' לזה ממ"ש השמים כסא"י והארץ כו' איזה ביי"ת אשר תבנו לי כו' דהיינו גם בחי' שה"ש הנ"ל שנקי' כסאי לבחי' מלי' דא"ס שנקי' מלך מרומ"ם כו' שנתלבש ע"י צמצום כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כנ"ל, ומאחר דגם שה"ש לא יכלכלוהו ע"כ אי' איזה בית אשר כו' דגם שבבית והיכל אדם נתפ"ס בד"א שלו שנקי' מקומו של אדם כידוע שזהו מבחי' מקיף דמקיף (כמ"ש במ"א בענין מזון לבוש ביי"ת (שנדפס בסידור ), אבל גם [ב]בחי' מקיף למקיף נקי' בחי' גבול ומדה כמו שה"ש שלא יכלכלוהו דאור א"ס למעלה עד אין שיעור כו' שזהו סדכ"ס בחי' התנשאו' שמצד עצמו כנ"ל שנקי' סתר עליון הנ"ל בחי' סמך התחתון בחי' מקיף דאוי"ח כו' וכמא' הוא מקומו ש"ע בבחי' מקיף [ומקיף] למקיף דשה"ש הנ"ל ואין העולם מקומ"ו שיהי' נתפס כמו בד"א דאדם שהוא מבחי' מקיף דיחידה (כמשי"ת) שהרי אי' למחת"ב כלל אפי' מחי' ורצון הנעלם שבעצמו' שנקי' טה"ע ששיער בעצמו כו', ומ"ש הנה ה' יוצא ממקומ"ו וכן ברוך כבוד ה' ממקומו' עיי"ש.

**מקיף דמקיף - אבל בד"ה אתה אחד הוא כבפנים.**

**(32) ד"ה אתה אחד ע' 10. אמ"ב שער הק"ש שם.**

**(33) עירובין מח, א** "ואמר רבא מחלוקת להלך, אבל לטלטל דברי הכל, ארבע אמות אין, טפי לא. והני ארבע אמות היכא כתיבא? כדתניא שבו איש תחתיו, כתחתיו. [וכמה תחתיו] גופו שלש אמות, ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, גופו שלש אמות, ואמה כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו ומניח תחת מראשותיו. מאי בינייהו, איכא בינייהו ארבע אמות מצומצמות" עיי"ש.

**נא, א** "הני אלפים אמה היכן כתיבן, דתניא שבו איש תחתיו אלו ארבע אמות, אל יצא איש ממקומו אלו אלפים אמה" עיי"ש בארוכה.

**ירושלמי שם פ"ד ה"א** "ולכן מה נן אמרין ויעשה כמי שיצא ברשות ויהא לו אלפיים אמה לכל רוח לפום כן מימר אין לו אלא ד"א ומניין לד"א (שמות טז, כט) שבו איש תחתיו ומניין לאלפיים אמה אל יצא איש ממקומו ביום השביעי או חלף א"ר אליעזר ותנין אסא בן עקיבה אומר מקום מקום נאמר כאן מקום ונא' להלן (שמות כא) ושמתי לך מקום מה מקום שנאמר להלן אלפיים אמה אף מקום שנאמר כאן אלפיים אמה ד' אמות שאמרו מלא קומתו ופשוט ידיים ר' יהודה אומר הוא ושלושה אמות כדי שיהא נוטל חבית מראשותיו ונותן אל מרגלותיו כשהוא נפנה נפנה מן הצד וכשהוא מתפלל מתפלל לוכסן ר' יודה בן פיזי בעי ארבע אמות שאמרו תחום הן או אינן תחום אין תימר תחום הן אין נותנין לו ד"א משני מקומות אין תימר אינן תחום נותנין לו ד"א משני מקומות א"ר זעירא מתניתא אמרה כן ארבע אמות שאמרו תחום הן" עיי"ש.

**מכילתא בשלח טז, כט** "או כי ה' נתן לכם השבת, אמר להם משה לישראל הזהרו כי ה' נתן לכם את השבת שתשמרוה: על כן

**שם ב' ואילך** "ויובן כל הנ"ל באופן אחר ע"פ הידוע במ"ש אך בצלם יתהלך איש שמ"ס דצל"ס הוא בחי' מקיף דיחידה שנקי' מקיף למקיף ששורה על ד"א של אדם למעלה מראשו (וכמ"ש במ"א בענין נשיאת כפים למעלה מן הראש כמ"ש וישא אהרן כו'), וז"ש אל יצא איש ממקומו כו', וצ"ל דצלם הוא בחי' מקיף דחי' ששורה על הלבושי' והוא הנק' מזל"א כידוע ואמנם מקיף דיחידה נקי' צ"ל צל"ו (ובלי הגמי' נקי' בבואה דבבואה וא' דבבואה דבבבואה לית להו לשדי' ופרש"י צל צל"ו כמ"ש במ"א)" עיי"ש.

**וראה קונט' ענינה של תורת החסידות ס"כ, דזהו טעם הדין דד' אמות של אדם קונות לו גם שלא מדעתו, עיי"ש "ארבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום: בסמטא, בצדי רשות הרבים (ובנוגע לגיטין וקידושין – גם ברה"ר, לכמה דיעות). וקנין זה תקנת חכמים הוא, בכדי "דלא אתי לאנצויי". אף שהתקנה היא שהחפץ המונח בד' אמותיו של אדם יוקנה לו, מ"מ בשביל קנין החפץ, הקנו לו חכמים את ד' האמות עצמם ועשאום כחצירו, ועי"ז ובמילא קונות לו את החפץ המונח בהם בתורת קנין חצר (ולכן, קטן שאין לו חצר, אין לו גם ד' אמות). אלא, שזה מה שהקנו חכמים להאדם את ד' אמותיו – הוא רק לצורך קנין חפץ המונח בהם, ולא לענין אחר. . והביאור בזה: בד' אמותיו של אדם מתפשטת בחי' היחידה שבו. ולכן קונות לו לאדם שלא באמירתו ודעתו, כי בבחי' היחידה אינו נוגע ענין הדעת והשכל. אלא שהתפשטות היחידה בד' אמותיו הוא בשביל קנין חפץ – הקנאת דבר גשמי שמחוץ לאדם: הכחות של האדם עצמו, בכל ד' הבחי' נרנ"ח שבו – ארבע אמות, אין ביכלתם להמשיך ולגלות את בחי' היחידה. ורק כשהכחות באים לברר איזה דבר גשמי שמחוץ להאדם – הקנאת חפץ לרשותו של האדם (בכדי לבררו ולזככו ע"י שישתמש בו לשם שמים) – אז דוקא מתגלית בהם בחי' היחידה".**

**(\* באמ"ב שם (וכן בתו"ח שם - רנד, סע"ב ואילך), דד' אמות הוא דוגמת מקיף דבית,**

אמות דכלהו מהכא נפקי" עיי"ש - שגם  
טלטול ד' אמות ברה"ר נלמד משם.

#### 34) בשלח שם.

35) להעיר מהקס"ד בספרי זוטא (שלח  
טו, לב) "ויהיו בני ישראל במדבר, לפה  
שאמר שבו איש תחתיו (שמות טז כט) יכול  
אם היה מוטל צפון דרום אל יפול לו מזרח  
מערב מזרח מערב אל יפול לו צפון דרום  
תלמוד לומר אל יצא איש ממקומו יהא לו  
מקום וכמה אמרו ארבע אמות וכן מי  
שיצא שכור וכן מי שהוציא אתו רוח רעה וכן  
מי שהוציא אוהו גוים או ליסטים אין לו אלא  
ארבע אמות יכול אף למהלכי שבתות לא  
יהא להם אלא ארבע אמות ת"ל ויהיו בני  
ישראל במדבר מלמד שאמר להם משה צאו  
וראו אם יש אדם שחלל את השבת אבל אין  
אתה יודע כמה נתן להם משה וכמה לא נתן  
להם אמרת ומדותם מחוץ לעיר את פאת  
קדמה אלפים באמה והעיר בתוך (במדבר  
לה ה) כשאמר זה אף למהלכי שבתות יש  
להם אלפים אמה לכל רוח" - דאין לאדם  
בשבת אלא ד' אמות לחוד (גם בתוך  
התחום).

36) ראה גם אוה"ת ויצא קצא, ב "והי  
זרעך כעפר הארץ. פט"ז דשבת קי"ח ב' כל  
המשמח את השבת נותנין לו נחלה בלא  
מצרים כיטקב שנאמר בו ופרצת כו' ועי'  
מזה במד"ר פ' בראשית ס"פ י"א אברהם  
שאין כתיב בו שמירת שבח ירש את העולם  
במדה כו' יעקב שכתוב בו שמירת שבת  
שנאמר ויחן את פני העיר כו' ירש את  
העולם שלא במדה שנאמר והי' זרעך כעפר  
הארץ ופרצת כו'. ועמ"ש בלק"ת ס"פ מסעי  
בד"ה טעין נחלת יעקב. ובמהרש"א בשבת  
שם ויהי לפי דרשה דהכא ופרצת מלשון  
פריצת והריסת גדר שלא יהי' לנחלתו גדר  
ומצר כו' עכ"ד. וכ"ה במד"ר ויצא פס"ט  
ופרצת כד"א עלה הפורץ לפנייהם במיכה סי'  
ב'. והטעם דשייך זה בשמירת שבת כמ"ש  
בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ע"ב בענין מזמור  
שיר ליום השבת כו' דהא עתיקא אתגליא  
וזווגא יזדמן. ר"ל תוסי' אור למעלה מסדר  
ההשתלשלות ולכן כל עסקא דשבתא כפול  
כמ"ש במדרש תלים סי' צ"ב ע"פ מזמור

הוא נותן לכם וגו' זהו שהיה ר' יהושע  
אומר לחם כפול שני העומר לאחד: שבו  
איש תחתיו, אלו ארבע אמות: אל יצא איש  
ממקומו, אלו אלפים אמה ומנין ששמעו  
דבר זה וקבלו עליהם שני' וישבתו העם ביום  
השביעי".

פרש"י שם - לענין ד' אמות חוץ לתחום  
וז"ל שם עה"פ "ראו כיה' נתן לכם השבת  
עלכן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים  
שבו איש תחתיו אליצא איש ממקומו ביום  
השביעי" ד"ה שבו איש תחתיו: מכאן סמכו  
חכמים ד' אמות ליוצא חוץ לתחום.

בתיב"ע "חמון ארום יי יהב לכוון ית שבתא  
בגין כן הוא יהיב לכוון ביום שתיתאה לחם  
לתרין יומין שרון גבר באתריה ולא  
תטלטלון מדעם מרשותא לרשותא בר  
מארבעה גרמידי ולא יפוק אינש מאתריה  
לטיילא לבר מתרין אלפין גרמידי ביומא  
שביעאה", פס"ז

ורא"ם לבשלח שם "מכאן סמכו חכמים ד'  
אמות ליוצא חוץ לתחום. דפי' תחתיו  
כתחתיו דתנן שבו איש תחתיו כתחתיו  
וכמה תחתיו גופו שלש אמות ואמה כדי  
לפשוט ידיו ורגליו ומה שאמר ליוצא חוץ  
לתחום ולא אמר סתם מכאן סמכו חכמים  
לד' אמות כדתניא במכילתא ומייתי לה  
בפרק מי שהוציא אוהו שבו איש תחתיו אלו  
ד' אמות שבזה כולל ד' אמות של יוצא חוץ  
לתחום וד' אמות של טלטול שיש לכל אדם  
רשות לטלטל ברשות הרבים בתוך ארבע  
אמותיו הוא מפני שפשט הכתוב אינו מורה  
רק על עצמו שלא יוכל להלך יותר מתחתיו  
שהן ד' אמותיו ולא על הטלטול דאם כן אל  
יוציא מיבעי ליה והרב ז"ל בוחר תמיד  
להביא המדרשות הקרובות לפשוטו של  
מקרא לפיכך פי' אותו ליוצא חוץ לתחום  
שלא ילך יותר מד' אמותיו א"ק אם כן  
בגמרא שאינו חושש לפשוטו של מקרא  
למה פירש אותו כן. ושמא י"ל שמה שפירש  
אותו שם ליוצא חוץ לתחום אינו אלא  
משום דמתני' דוחכמים אומרים אין לו  
אלא ד' אמות דעלה מייתי ברייתא דשבו  
איש תחתיו אלו ד' אמות על יציאת עצמו  
קמירי ולא בטלטול אבל הה"נ בטלטול דד'

שיר ליום השבת. ועי' בתולעי' בכוונת שבה ססעי' ט"ו. ובמהרמ"א פי' אמור". ולהעיר **מחדא"ג שבהערה 5.**

**(37) ראה סידור שבהערה 24, ד"מנוחה שלימה כו"י שייך ליעקב דוקא, בחי' נחלה בלי מצרים.**

וראה סידור שם, דזה שייך לסעודה שלישית דשבת דכתיב בי' והאכלתיך נחלת **יעקב** (זח"ב פח, ב' בסעודתא תליתאה דשבתא, כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דא היא סעודתא דזעיר אפין, דהוי בשלימותא. וכלהו שיתא יומין, מההוא שלימו מתברכן. ובעי בר נש למחדי בסעודתיה, ולאשלמא אלין סעודתי, דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא, דזרעא קדישא דישאל, די מהימנותא עלאה, דהא דילהון היא, ולא דעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ובגיני כך אמר, (שמות ל"א: י"ז) ביני ובין בני ישראל" - **כי העונג דסעודה שלישית הוא "עצמות התענוג הפשוט", בחי' "נחלה בלי מצרים" דיעקב.**

ובהמשך תרס"ו (ר"ע תקמה) שהוא **"עצמות התענוג ממש . . בחי' עצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע כו' (סעודה דשחרית)"** וז"ל שם: "וזהו ענין זכור ושמור, דשמור לנוקבא, דהיינו בשבתא דלילא, בחי' ממלא כל עלמין כו', וזכור לדכורא בשבתא דיומא, בחי' סובב כל עלמין כו'. ואחר כך בסעודה הג', נמשך מדריגה עליונה, והוא בחי' עצמות התענוג ממש, שאין לו אחיזה בשום דבר כו', והיינו בחי' עצמות אין סוף שלמעלה גם מבחי' סובב כל עלמין כו', וכידוע דבמנחה דשבת הוא עת רצון, והיינו זמן התגלות בחי' רעדכ"ר, שזהו בחי' פנימיות הרצון ופנימיות התענוג, שהוא בחי' התענוג העצמי והפשוט לגמרי כו"י עיי"ש בארוכה.

**(37\*) תו"ח נח סה, ב' "ומ"ש עוד נורא תהלות עושה פלא. היינו לפי שבחי' קו האמצעי שבת"ת עולה עד פנימית הכתר ג"כ שלמעלה גם מן החכ' שבכתר שזהו בחי' פנימית הרצון והתענוג שנק' פנימי**

דא"א ועי"י כידוע כי הגם שברצון שלמעלה ממקור השכל יש מדות דחוי"ג שכאשר נוטה עצם הרצון לחסד ישכיל כל שכל לזכות כמו על אוהבו כנפשו או בנו ולהיפוך על שונאו ישכיל כל שכל לדין" עיי"ש. ד"ה פדה בשלום תרע"ג. ועוד.

**(38) ובד"ה כל המרחם תש"ט (פ"א ואילך) מבואר דהשייכות של נחלה בלי מצרים ליעקב הוא מצד מדתו של יעקב - מדת הרחמים, עיי"ש "היוצא לנו מכל זה דמדת יעקב היא מדת הרחמים ובה היא מדת האמת כאשר יתבאר אי"ה. וענין האמת הוא שהיא בלי מיצר וגבול והיינו בלי הפסק. ויובן מהיפוכה, הוא השקר והכזב שכל דבר הנפסק נק' כזב. ומובן מזה דאמת הוא שאינו נפסק לעולם . . היוצא מזה שאמת הוא דבר שאינו נפסק והוא בלי גבול. ועז"י תתן אמת ליעקב, דבחינת האמת ניתן ליעקב שמדתו מדת הרחמים. וזהו נחלת יעקב שהיא נחלה בלי מצרים וגבולים" עיי"ש בארוכה.**

**(39) ראה במדב"ר פ"ב, יב: ויעקב נתברך בעפר הארץ כו' "את מוצא אברהם שנתברך בכוכבים, שנאמר: הבט נא השמימה וספר הכוכבים וגו', ויצחק נתברך בחול, שנאמר (בראשית כב, יז): כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך וגו', ויעקב נתברך בעפר הארץ, שנאמר (בראשית כח, יד): והיה זרעך כעפר הארץ וגו', ברכתו של אברהם באתה בימי משה, שכן כתיב (דברים א, י): ה' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום וגו', וברכתו של יעקב שנתברך כעפר הארץ, באתה בימי בלעם, שכן כתיב (במדבר כג, י): מי מנה עפר יעקב, וברכתו של יצחק שנתברך בחול, באתה בימי הושע, שנאמר (הושע ב, א): והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי"י.**

**ראה אוה"ת בלק ע' תתק"ח "הנה ארז"ל אאע"ה נתברך בכוכבים ככוכבי השמים כו' אע"פ שפסוק כחול הים נאמר באברהם ג"כ אך מפני שא' הקב"ה בעת העקדה לכן שייך ליצחק ועוד י"ל מפני מלת ארבה כו' הוא**

בגימט' יצחק, ויצחק נתברך בחול כחול אשר על שפת הים ויעקב אע"ה נתברך בעפר הארץ ושמתי זרעך כעפר הארץ כו' ולכן נקי נחלת יעקב נחלה בלי מצרים כמ"ש ופרצת ימה וקדמה כו' שלא נאמר כן אצל אברהם כו' מפני שיעקב נתברך כעפר הארץ כו', ופרצת הוא בחי גבוה כמ"ש עלה הפורץ כו' וה' בראשם ות"י שקאי על משיח, וכמארז"ל המלך פורץ לעשות לו דרך כו" עיי"ש.

**תתקכו** "בפרשה במדבר פ"ב דרי"ב א' אברהם נתברך בכוכבים שנא' הבט נא השמימה וספור הכוכבים כו' כה יהי זרעך ויצחק נתברך בחול שנאמר כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים כו' (נ' יצחק גי' ארבה לכן אעפ"י שפסוק זה נאמר לאברהם הכוונה על יצחק כו') ויעקב נתברך בעפר הארץ שנאמר והי' זרעך כעפר הארץ בפי ויצא כו' ברכתו של יעקב באה בימי בלעם שכן כתיב מי מנה עפר יעקב, ועי' מזה במד"ר ויצא פס"ט העפר מבלה את הכל כך כו' ובפי בראשית ס"פ י"א אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת כו' וירש את העולם שלא במדה כו' שנאמר והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה כו' ועי' מזה פי"ו דשבת דקי"ח ע"ב. והיינו יעקב בריח התיכון מבריח מן הקצה עליונה עתיק עד הקצה בחי מלי הנקי עפר הארץ כו', ובמד"ר בשלח ס"פ כ"א דקל"ד ב' בזכות יעקב אני קורע לו הים שנאמר ופרצת ימה כו', וא"כ י"ל פי' והי' זרעך כעפר הארץ הוא בחי ובניי הלכו ביבשה בתוך הים שבחי ארץ קדמה וא"כ זהו גבוה מבחי חול הים כו"י.

**40) ראה ב"ר עה"פ (פס"ט, ה): מה עפר עשוי דיש לכל כו' וז"ל שם: "והיה זרעך כעפר (בראשית כח, יד), מה עפר הארץ אינו מתברך אלא במים, כך בניך אין מתברכין**

אלא בזכות התורה שנמשלה כמים, ומה עפר הארץ מבלה את כל כלי מתכות והוא קים לעולם, כך בניך מבלין את כל העולם והם קימים לעולם. ומה עפר עשוי דיש לכל, כך בניך עשויים דיש, הדא הוא דכתיב (ישעיה נא, כג): ושמתי ביד מוגיך, מהו מוגיך אלין דממיגין מחתיך [נסח אחר: מכתיד] ומיסרין אותך ומתישין את כחך. אפלו כן לטובתך משקשקין וממרקין לך מן חוביך, כמה דתימא (תהלים סה, יא): ברביבים תמגגנה צמחה תברך. (ישעיה נא, ג): אשר אמרו לנפשך שחי ונעברה, מה היו עושים להם, היו מרביצים אותן בפולטריות ומעבירין כרים עליהם".

**41) עירובין נא, א. ירושלמי שם. מכילתא שם ומשפטים כא, יג** "ושמתי לך מקום] (אבל) לא שמענו היכן אתה דן. הרי נאמר מנוס לשעה, ונאמר מנוס לדורות. מה מנוס האמור לדורות ערי הלויים קולטות, אף מנוס האמור לשעה מחנות הלויים קולטות. איסי בן עקיבא אומר, ושמתי לך מקום למה נאמר. לפי שהוא אומר, שבו איש תחתיו וגוי (שמות יז), אלו אלפים אמה. אתה אומר אלו אלפים אמה, או אינו אלא ד' אמות. הרי אתה דן, נאמר כאן מקום, ונאמר להלן מקום, מה מקום האמור (להלן) אלפים אמה, אף מקום האמור (כאן) אלפים אמה (ושמתי לך מקום וגוי)". **פרש"י ותיב"ע בשלח שם.**

**42) ראה אמ"ב ותו"ח (רנה, רע"א) שם, שגילוי יחידה בד"א הוא לפי שהן מקומו של האדם.**

ולהעיר שבאמ"ב שם (פמ"ג - משא"כ לפנ"ז בפמ"ב) ותו"ח (שם, ב), וכן בד"ה אחא אחד שם, מובא הכתוב "אל יצא איש ממקומו" שממנו נלמד תחומין (ולא ד' אמות).

נא לשלוח הערות או תיקונים ל: rabbimbrowd@gmail.com